

Хошовски А., Служевска М. — Идентификация микроорганизмов из семейства Enterobacteriaceae при помощи биохимических реакции.

Исследовали 298 штаммов разных серотипов Salmonella, 11 штаммов E. coli, 4 штамма Proteus и 1 штамм Arizona. Применили методы: обнаружения бета-галактозы на питательной среде по Le Minor и Ben Hamida, дезаминации фенилаланина и подвижности на питательной среде по Giammanco и Falsi. Бета-галактозу констатировали, прибавляя к питательной среде реактив ОНПГ (ортонитрофенил-бета-Д-галактопиранозид). Питательные среды приготовленные по методу указанных авторов могут с успехом заступить „длинный биохимический ряд” и таким образом получить быстро ответ относительно дифференцирования бацилл из группы Enterobacteriaceae таких как Salmonella, E. coli и Proteus.

Hoszowski A., Służewska M. — The identification of bacteria from Enterobacteriaceae family by the use of biochemical tests.

There were examined 298 strains of Salmonella belonging to various serotypes, 11 strains of E. coli, 4 strains of Proteus and 1 strains of Arizona. Beta-galactosidase activity was done on Le Minor and Ben Hamida medium, phenylalanine desamination and motility on Giammanco and Falsi medium. Beta-galactosidase activity was detected after the addition to the medium ONPG reagent (ortonitrophenyl-beta-D-galactopyranoside). The media elaborated according to the above mentioned authors can successfully replace of „long biochemical array” because they give a fast answer in the differentiation of bacteria from Enterobacteriaceae group, such as Salmonella, E. coli and Proteus.

HENRYK LIS, JAN KOŁACZ
Warszawa

Spotkanie konsultacyjne w sprawie europejskiego systemu informatycznego dotyczącego wścieklizny

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) w marcu br. zwołała spotkanie konsultacyjne poświęcone europejskiemu systemowi informatycznemu dotyczącemu wścieklizny. Spotkanie odbyło się w Tübingen (RFN) w Instytucie Zwierzęcych Chorób Wirusowych, przy którym istnieje powołane przez WHO Centrum Wykrywania i Badania Wścieklizny. W konsultacji udział wzięli imiennie zaproszeni przedstawiciele służb weterynaryjnych z Austrii, Czechosłowacji, Danii, Francji, Holandii, Luksemburga, Polski, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii i RFN oraz dyrektor Międzynarodowego Urzędu Epizootycznego, dyrektor Ośrodka Chorób Odzwierzęcych WHO na Europę i kierownik Działu Statystycznego Chorób Wirusowych Ministerstwa Zdrowia USA. Światowa Organizacja Zdrowia była reprezentowana przez przedstawicieli działów: Weterynaryjnej Ochrony Zdrowia Publicznego, Elektronicznego Przetwarzania Danych oraz Centrum Wykrywania i Badania Wścieklizny. Nasz kraj reprezentowali Dyrektor Departamentu Weterynarii dr Henryk Lis oraz Główny Specjalista tegoż Departamentu — dr Jan Kołacz.

Zgodnie z zaleceniami Europejskiej Komisji WHO, która odbyła się w 1968 r. i dotyczyła wykrywania i badania wścieklizny oraz Komisji Ekspertów WHO — w 1975 r. przystąpiono do pracy nad utworzeniem europejskiego systemu informatycznego, którego zadaniem będzie rejestracja danych na temat tej choroby. Pierwsze spotkanie konsultacyjne w tej sprawie odbyło się w listopadzie 1975 r. i dotyczyło strony technicznej przetwarzania danych i ich szybkiej dystrybucji do zainteresowanych ośrodków.

Zadaniem Ośrodka Europejskiego Systemu Informatycznego Wścieklizny, działającego w ramach Centrum Wykrywania i Badania Wścieklizny WHO w Tübingen, będzie zbieranie, przetwarzanie i przekazywanie zainteresowanym krajom (ośrodkom weterynaryjnym i medycznym) danych dotyczących sytuacji epizootycznej i epidemiologicznej wścieklizny w Europie, jak również informacji o metodach zwalczania tej choroby u zwierząt oraz postępowania poekspozycyjnego u ludzi. Podstawową funkcją ośrodka będzie inicjowanie szybkiej wymiany informacji oraz utworze-

nia banku danych o wściekliznie. Zespół ekspertów podjął już prace nad techniką zbierania danych, metodami ich przetwarzania, systemem szybkiej dystrybucji informacji oraz etapami wdrażania systemu informatycznego w Europie. Ośrodek będzie wykorzystywał komputer oddziału Elektronicznego Przetwarzania Danych WHO w Genewie.

W trakcie spotkania omówiono następujące tematy: 1. zbieranie i kodowanie danych dotyczących przypadków wścieklizny zwierząt (data i miejsce stwierdzenia oraz gatunek zwierzęcia), stosowanych metod zwalczania oraz badań epidemiologicznych i ekologicznych; 2. program komputerowy (udział Ośrodka w Tübingen oraz Ośrodka Elektronicznego Przetwarzania Danych w Genewie); 3. przetwarzanie i dystrybucja danych (mapy, tabulogramy, informacje specjalne, roczne opracowania); 4. współpraca międzynarodowa; 5. badania pilotujące.

W wyniku szczegółowej dyskusji opracowano zalecenia dla Ośrodka i krajów uczestniczących w Europejskim Systemie Informatycznym Wścieklizny. Obecnie nie jest możliwe sporządzenie pełnego zestawienia danych nt. wścieklizny u ludzi, z tego też względu ustalenia ze spotkania konsultacyjnego dotyczą przypadków wścieklizny u zwierząt. Uznano za celowe zwołanie konferencji europejskiej przedstawicieli służb medycznych i weterynaryjnych, która ustaliłaby jednolity system zbierania pełnych danych o wściekliznie. Zalecono, aby kraje, które przystąpią do Europejskiego Systemu Informatycznego Wścieklizny w części weterynaryjnej przekazywały do Ośrodka następujące dane: data urzędowego stwierdzenia wścieklizny, miejsce wystąpienia określone współrzędnymi geograficznymi, gatunek zwierzęcia oraz informację, czy zaistniała ekspozycja człowieka. Ponadto dodatkowo mogą być przekazywane informacje o wieku i płci zwierzęcia oraz ewentualnie inne dane według życzeń kraju uczestniczącego w systemie. Przekazywane do Ośrodka informacje będą przetwarzane w sposób umożliwiający śledzenie bieżącej sytuacji i trendów szerzenia się wścieklizny oraz pozwalający na ocenę skuteczności zwalczania tej zarazy. Ośrodek będzie przekazywał miesięczne informacje oraz opracowania

roczne krajom uczestniczącym w systemie, sąsiadom oraz państwu zainteresowanym. Ponadto każdy kraj może otrzymać z banku informacji w każdej chwili interesujące go dane.

Powyższy program Europejskiego Systemu Informatycznego Wścieklizny będzie wprowadzany etapami i docelowo winien objąć wszystkie kraje europejskie. Zalecano, aby w pierwszej fazie realizacja programu i sprawy związane z przystąpieniem do niego były uzgadniane bezpośrednio pomiędzy zainteresowanym krajem a Ośrodkiem.

Mając na uwadze konieczność stałej współpracy z Ośrodkiem uznano za celowe, aby poszczególne kraje wyznaczyły osoby odpowiedzialne za realizację programu (po jednym przedstawicielu służby weterynaryjnej i służby medycznej).

Narastająca w Europie po II Wojnie Światowej liczba przypadków wścieklizny wśród zwierząt dzikich spowodowała, że podjęto intensywne badania tego zjawiska w ramach zainicjowanego w 1938 r. programu naukowego WHO/FAO. Badania te potwierdziły, że w Środkowej Europie lisy stanowią główne ogniwo w łańcuchu epizootycznym wścieklizny. Zwierzęta te stanowią 70—83% wszystkich przypadków wścieklizny (w Polsce 61%), podczas gdy psy i koty tylko 5—10% (w Polsce 22%). Stosowanie obowiązkowych szczepień u psów pozwala na prawie całkowite zabezpieczenie tych zwierząt przed zachorowaniem na wściekliznę. Dotychczas wykonane eksperymenty z małymi gryzoniami nie potwierdziły bezpośredniego udziału tego gatunku w epizootologii wścieklizny. Tym niemniej w RFN i Czechosłowacji udało się w kilku przypadkach wyizolować wirus wścieklizny od myszy, co sugeruje latentną infekcję u tych zwierząt. Nie stwierdzono natomiast dotychczas wścieklizny u ptaków.

Rozprzestrzenianie wścieklizny wśród lisów odbywa się z reguły w określonym kierunku, chociaż stwierdzono również, że zaraza ta może utrzymywać się w pewnym rejonie bez tendencji szerzenia się. Stwierdzono, że szerokie rzeki, góry i rejony o niskiej gęstości populacji lisów stanowią naturalne bariery przeciwepizootyczne. Przy zastosowaniu maszyn liczących ustalono, że średnia odległość na jakiej pojawiają się w odstępach miesięcznych nowe przypadki wścieklizny — wynosi 3—6,5 km, z tym, że w okresie od kwietnia do lipca odległość ta jest wyższa niż 10 km. Centrum epizootii przesuwa się z szybkością 27 km rocznie i wielkość ta jest raczej stała.

Dotychczasowe badania wykazały, że jedynym gatunkiem wśród którego wirus wścieklizny przenosi się z pokolenia na pokolenie — są lisy. Zachodzi to głównie w późnych miesiącach letnich, kiedy 2/3 całej populacji lisów stanowi nowe pokolenie. Przypadki wścieklizny u innych gatunków zwierząt są niejako wskaźnikiem występowania wścieklizny u lisów i zanikają równocześnie ze spadkiem zachorowalności lisów. W trakcie trwania epizootii wścieklizna zabija 40—60% populacji lisów.

Pomimo znacznych osiągnięć w profilaktyce wścieklizny u ludzi oraz zwierząt domowych w dalszym ciągu nie potrafimy skutecznie zwalczać wścieklizny u zwierząt dzikich. Wydaje się więc, że wdrożenie Europejskiego Systemu Informatycznego Wścieklizny będzie stanowiło niewątpliwie dalszy krok na drodze do rozwiązania tego problemu. Na zakończenie należy stwierdzić, że Polska aktywnie włączyła się do Systemu i będzie uczestniczyła w badaniach pilotowych.

Adres autora: dr Henryk Lis, ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa, Ministerstwo Rolnictwa.

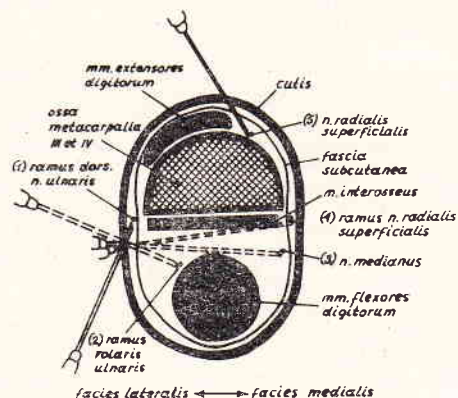
PATOLOGIA I TERAPIA

ADAM—MICHAŁ JANICKI, GRZEGORZ PECZAT

Znieczulenie nerwów palców u bydła w połowie śródrezcza i śródstopia

Z Kliniki Chirurgicznej Instytutu Chorób Niezakaźnych Wydziału Weterynaryjnego SGGW-AR w Warszawie

Postępowaniem wstępnym przy zabiegach na palcach u bydła jest znieczulenie nerwów palcowych. Ważnym elementem w każdej metodzie znieczulania miejscowego jest swobodny dostęp do miejsca znieczulenia oraz techniczna łatwość wykonania zabiegu i jego skuteczność. Okazało się konieczne opracowanie takiego sposobu, który pozwalałby na dokonywanie wstrzyknięć tylko od bocznej lub tylko od przyśrodkowej powierzchni kończyny. Dodatkowym powodem do poszukiwań był fakt, że obecnie znane metody znieczulania nerwów palcowych u bydła (z wyjątkiem opisanej przez Schreiber'a) (6), zalecają wstrzykiwanie dużych ilości płynu znieczulającego, najczęściej 4—5%, w okolicę bezpośrednio sąsiadującą z miejscem operowanym, co nie pozostaje bez wpływu na przebieg gojenia się rany pooperacyjnej (5). Ponadto, na stosowanie się do zaleceń techniki

Ryc. 1. Przekrój poprzeczny śródrezcza bydła w połowie długości w ujęciu schematycznym (wg Dyce'a i Wensing'a); rysunek obrazuje sposób znieczulania poszczególnych nerwów od bocznej powierzchni kończyny